

LUDOBÓJSTWO WOŁYNSKO-MĄŁOPOLSKIE 1939–1947

IDEOLOGIA

INTEGRALNY NACJONALIZM

DMYTRO DONCOW,
twórca koncepcji integralnego
nacjonalizmu ukraińskiego
(1926):

*To na woli (nie na rozumie),
na dogmacie (nie na udowodnionej
prawdzie), na nieumotywowanym
porywie (a nie na regule) musi być
zbudowana nasza narodowa idea,
jeśli chcemy utrzymać się
na powierzchni okrutnego życia.*

*Bez przemocy i żelaznej bezwzględności
niczego w historii nie stworzono. [...]
przemoc i wojna oto metody,
przy pomocy których wybrane narody
szły drogą postępu. Przemoc to jedyny
sposób, pozostający w dyspozycji [...]
narodów zbydlęconych przez humanizm.*

CECHY I PROGRAM:

- **Ukraińcy – narodem wybranym**
- odrzucenie etyki chrześcijańskiej – nawiązanie do **bolszewizmu**
- **amoralność** jako „siła człowieka” („siła” – życie, „słabość” – śmierć)
- **„wola”** jako siła motoryczna nacjonalizmu ukraińskiego
- **darwinizm społeczny**: organizacja życia w społeczeństwie odbiciem praw świata zwierzęcego
- **„cel uświęca środki”**: budowa Ukrajins’koi Samostijnoi Sobornoj Derżawy wszystkimi dostępnymi metodami
- ustrój państwowy oparty o wzorce **faszystowskie i nazistowskie**
- ścisła hierarchia i **dominacja** „mniejszości inicjatywnej” **nad masami**
- **fizyczna eliminacja wszystkich wrogów**, również tych Ukraińców, którzy nie zechcą podporządkować się dyktaturze („twórcza przemoc”)

„DEKALOG UKRAIŃSKIEGO NACJONALISTY”

Ja – Duch odwiecznej walki, który uchronił Ciebie od potopu tatarskiego i postawił między dwoma światami, nakazuję nowe życie:

STEPAN ŁENKAWS’KYJ,
autor „Dekalogu ukraińskiego
nacjonalisty” (1929):

*Musimy wyrównać szalę sprawiedliwości, za górę
naszych trupów muszą paść jeszcze większe góry
trupów przeciwników [...]. Zyjemy na granicy
stepowych i osiadłych narodów, w walce przyjmujemy
tę taktykę ludzi stepów. Okrutność wobec wroga nigdy
nie jest za wielka. Tę nauczyła nas historia.*

I Zdobędziesz państwo ukraińskie albo zginiesz, walcząc o nie.

II Nie pozwolisz nikomu plamić sławy ani czci Twego Narodu.

III Pamiętaj o wielkich dniach naszej walki wyzwolenczej.

IV Bądź dumny z tego, że jesteś spadkobiercą walki o chwałę Trójzęba Włodzimierzowego.

V Pomścisz śmierć Wielkich Rycerzy.

VI O sprawie nie rozmawiaj z kim można, ale z tym, kim trzeba.

VII Nie zawahasz się spełnić największej zbrodni, kiedy tego wymaga dobro sprawy.

VIII Nienawiścią oraz podstępem będziesz przyjmował wrogów Twego Narodu.

IX Ani prośby, ani groźby, tortury, ani śmierć nie zmuszą Cię do wyjawienia tajemnic.

X Będziesz dążył do rozszerzenia siły, sławy, bogactwa i obszaru państwa ukraińskiego nawet drogą ujarznienia cudzoziemców.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Gdańsku

Opracowanie: **Bartosz Januszewski**
Korekta językowa: **dr Roksana Blech**
Grafika: **Mateusz Zajder**
Mapy i zdjęcia: **Archiwum IPN,**
zbiory Leona Popka, domena publiczna

SPRAWCY

FRAKCJA BANDEROWSKA (OUN-B)

- **Ukraińska Armia Powstańcza** (UPA – *Ukrajins'ka Powstans'ka Armija*) – zbrojne ramię OUN-b
- **Ukraińska Samoobrona Ludowa** (UNS – *Ukrajins'ka Nacionalna Samooborona*) – zbrojne ramię OUN-b w Małopolsce Wschodniej (wchłonięta w 1944 roku przez UPA)
- **Służba Bezpieczeństwa** (SB – *Służba Bezpeky*) – policja polityczna OUN-b
- **Oddziały Samoobrony** (SKW – *Samooboronni Kuszczowi Widdity*) – chłopskie pospolite ruszenie

FRAKCJA MELNYKOWSKA (OUN-M)

- **14. Dywizja Grenadierów Waffen SS** (1. ukraińska) (tzw. *SS-Galizien, SS-Hałyczyna*)
- **4. Galicyjski Pułk Ochotniczy SS** (policyjny)
- **5. Galicyjski Pułk Ochotniczy SS** (policyjny)
- **31. Batalion Ochrony Służby Bezpieczeństwa SS** (tzw. *Ukraiński Legion Samoobrony, Legion Wołyński*)

TERMINOLOGIA LUDOBÓJSTWA

Prof. Ryszard Szawłowski: *Genocidium atrox*

Ludobójstwo ukraińskie na Polakach pod względem swej bezwzględności i barbarzyństwa [...] znacznie przewyższa ludobójstwa niemieckie i sowieckie. Dlatego wysunąłem nową koncepcję kwalifikowanej formy ludobójstwa, proponując dla niej termin łaciński **GENOCIDIUM ATROX** – genocyd okrutny, okropny, dziki, straszny.

 Nazewnictwo polskie	 Współczesne ukraińskie eufemizmy	 Określenia używane przez sprawców
RZEŻ WOŁYŃSKA (wołyńsko-małopolska)	WOŁYNS'KA TRAHEDIJA	ANTYPOLS'KA AKCIJA
ZBRODNIA WOŁYŃSKA (wołyńsko-małopolska)	POLS'KO-UKRAJINSKA WIJNA	OCZYSZCZUWALNA AKCIJA
LUDOBÓJSTWO WOŁYŃSKIE (wołyńsko-małopolskie)		

TRZECIE LUDOBÓJSTWO

NIEMCY

5,7 mln. zabitych Polaków*

* w tym 2,9 mln. Żydów polskich

SOWIECI

500 tys. zabitych Polaków

NACJONALIŚCI UKRAIŃSCY

135 tys. zabitych Polaków

OCZYSZCZUWALNA ANTYPOLS'KA AKCIJA

ZBRODNICZE DYREKTYWY OUN-B Z LAT 1943-1944

**DMYTRO
KŁACZKIWS'KYJ
„KŁYM SAWUR”,
dowódca UPA na Wołyniu:**

nakazuję całkowitą, powszechną, fizyczną likwidację ludności polskiej.

**ROMAN
SZUCHEWYCZ
„TARAS CZUPRYNKA”,
naczelný dowódca UPA:**

W związku z sukcesami wojsk sowieckich konieczne jest przyspieszenie likwidowania Polaków. Muszą zostać zgładzeni całkowicie, ich wioski spalane do gruntu samego. Ludność polską należy absolutnie zniszczyć. Śmierć każdego Lacha to metr wolnej Ukrainy. Albo będzie lechicka krew po kolana, albo Ukrainy nie będzie. Musimy zatem Polaków w pień wyciąć.

Powinniśmy przeprowadzić wielką akcję likwidacji polskiego elementu.

Rozwiżemy sprawę polską tak, jak Hitler sprawę żydowską.

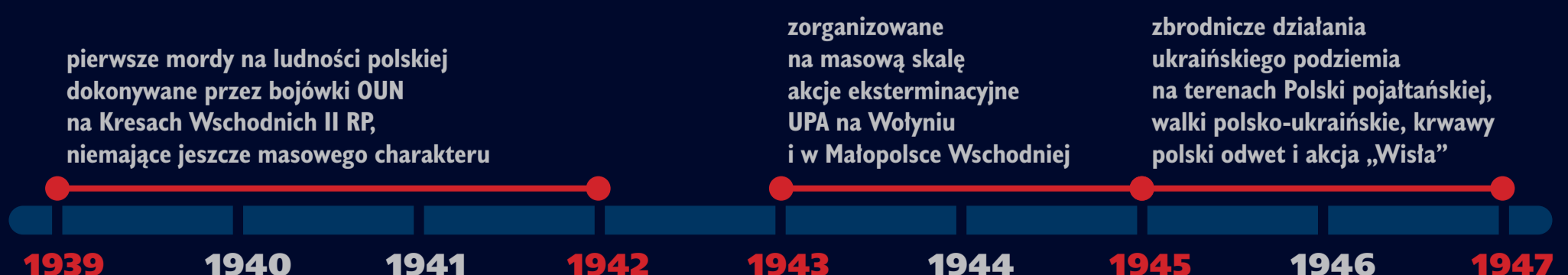
Likwidować ślady polskości, zniszczyć polskie chaty, zburzyć ściany kościołów, aby nie pozostały ślady, że tam kiedykolwiek ktoś żył. Jeśli cokolwiek zostanie, to Polacy będą mieli pretensję do naszych ziem.

HASŁA BANDEROWCÓW

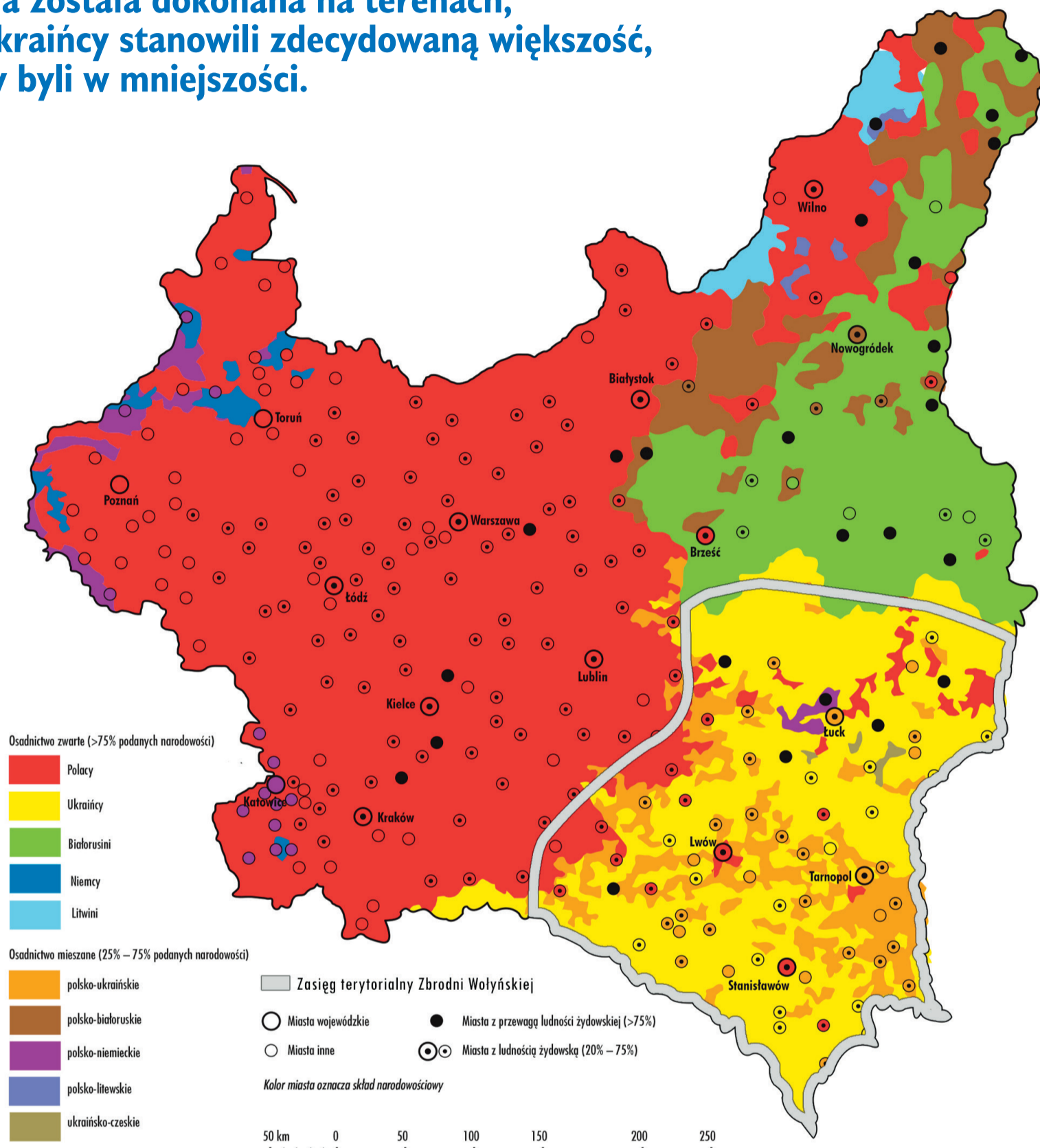
- Jak bude krowi po kolina, bude wilna Ukrajina!**
- Slawa Ukraini, herojam slawa! Slawa nacji, Lacham smert'!**

ZAKRES CZASOWY

ZASIĘG TERYTORIALNY

Zbrodnia została dokonana na terenach, gdzie Ukraińcy stanowili zdecydowaną większość, a Polacy byli w mniejszości.

APOGEUM LUDOBÓJSTWA

WOŁYŃ

lipiec 1943 zaatakowano **520** osad i wsi – zabito **10–11 tys.** Polaków

sierpień 1943 zaatakowano **301** osad i wsi – zabito ponad **8 tys.** Polaków

11 lipca 1943 atak na **99** miejscowości („krwawa niedziela” na Wołyniu)

12 lipca 1943 atak na **68** miejscowości

28–31 sierpnia 1943 atak na **85** miejscowości

MAŁOPOLSKA WSCHDONIA

kwiecień 1944 zaatakowano ok. **500** osad i wsi – zabito **8 tys.** Polaków

9–10 kwietnia 1944 atak na **62** miejscowości (Wielkanoc)

KRWAWY BILANS

Zanim w 1943 roku doszło do zorganizowanej akcji ludobójczej, nacjonaści ukraińscy zamordowali w latach 1939-1942 ok. 4 tys. obywateli II RP. Wśród ofiar nacjonalistów ukraińskich znalazło się również kilka tysięcy Żydów, Ukraińców, Ormian, Rosjan, Czechów.

4 TYS. ZAATAKOWANYCH POLSKICH MIEJSCOWOŚCI I OSAD:

Wołyń – 1800 (1500 przestało istnieć)

Małopolska Wschodnia – 2200

70% parafii rzymskokatolickich na Wołyniu przestało istnieć (w tym wszystkie parafie wiejskie).

SPRAWIEDLIWI UKRAIŃCY

ponad 1300 aktów pomocy

ponad 2500 uratowanych Polaków

ok. 400 Ukraińców zamordowanych przez UPA za pomoc Polakom

Rodzina Winiarskich z kolonii Głęboczyca (woj. wołyńskie). Dwie najmłodsze dziewczynki (w środku fotografii) uratował Ukrainiec Aleksander Kuszneruk. 29 sierpnia 1943 roku upowcy zamordowali w Głęboczycy ponad 200 Polaków, w tym pozostałych członków rodziny Winiarskich.

